

no, p.: dvignejo — dvignó, slišijo — slišé, nosijo — nosé, kar se celó nikjer ne sliši. Nekteri glagoli, ki se spregajo pravilno brez spone (sem — bom, vem, dam, jem, grem, znam), imajo vendar v 3. osebi množnega števila razne oblike, ki so precej navadne in se nekoliko vjemajo s staroslovenskimi.

U. Sej res pravijo pri nas bodo in bojo, vedo in vejo, dajo in dajo, jedo in jejo, gredo in grejo, znado in znajo; p.: kedar vesta dva, se še zariglja; kedar vejo trije, vejo vsi ljudje. N. pr.

T. Razun dajo in dajo rabi nekterim tudi oblika dade, kakor post. hoté, goré, storé nam. storijo.

U. Pa — se vé da — le rabi; kaj pomeni beseda inaki?

T. To je tisto nako (sonst, übrigens), za katero je nekdo unidan v Novicah popraševal. Glasi se popolnoma inak iz in', ina, ino (v stsl. alius, a, ud) in *ak* ali *jak*, inako (aliter, alio modo); inamo, inam (alio), kar zdaj pravimo drugam, drugam, inde (alio loco, aliunde). Dobro se mora ločiti od enako (eodem modo).

U. „Inako se mi je storilo“, to sem pač dostikrat že slišal.

T. To je: milo se mi je storilo (ali drugače pri sercu, es wird mir anders, d. i. die Augen gehen mir über — *Murko*, moestus fio — *Miklos*.). Tako se rabi inoverec (drugoverec, alius fidei, haereticus), inostranec, inojezičnik t. j. ki drugače govori.

P a š n i k.

O sočutji. Blago in usmiljeno serce do bližnjega je veliko vredno. Blago serce se z bližnjim raduje v veselji in sreči, in žaluje z njim v nesreči in žalosti. Delavna ljubezen do bližnjega je znamenje takega serca. Brez vse vrednosti je pa taka ljubezen tako dolgo, dokler ni zavoljo Boga, ampak le zavoljo hvale, časti in dobičkarije. Kdo se še ni prepričal, otroških blagih in usmiljenih serc? Vsaka lepa in dobra beseda se jih rada prime in jih zeló gano. Zato je pa učiteljeva sveta naloga, da skerbi, da si otroci blagih serc ne spridijo. Učitelj mora dobro vediti in vse poskušati, kar otroške serca bolj in bolj požlahtnuje; zraven naj pa vse odvrča, kar bi

jim vtegnilo serca popačiti in neusmiljene in terdoserčne storiti. Skušnje učé, da si otroci svoje serca naj prej in naj ložeje pokvarijo:

1. če jim starši in učitelji ne branijo terpinčiti živali, ker je znano je, da kdor je do živali neusmiljen, ni boljši do ljudi;

2. ako so starši in učitelji sami neusmiljeni do otrok: kakor pride ljubezen po ljubezni, tako pride neusmiljenost po neusmiljenosti;

3. ako otroci zahajajo v take družbe in kraje, kjer vidijo, da se z ljudmi ali z živalijo gerdo ravná, ali pa če le slišijo neusmiljeno besedovati.

Naj ložeje in naj prej se pa otroci usmiljenja do bližnjega privadijo, ako jih starši in učitelji že v mladih letih k ljubezni in spoštovanji do bližnjega napeljujejo. Spominja naj jih učitelj večkrat, da imamo vsi brez razločka enega usmiljenega očeta v nebesih, da smo tedaj vsi bratje in sestre med sabo. Pové naj jim, da imamo vsi enega stvarnika in odrešenika, pa tudi vsi enega sodnika. Pové naj jim tudi, da je pri Bogu naslov, bogastvo in čast brez vse vrednosti, ampak da bo le tisti tam večje plačilo dosegel, kateri bo tukaj več dobrega storil itd. Pa tudi naj jim večkrat pové kako lepo in ginljivo povest iz sv. pisma, post. od usmiljenega Samarijana, ali kako drugo tako prigodbo. Toda paziti mora učitelj, da ne bo kaj presilil, ker sila ni mila, in naj misli, da beseda gine, zgled pa rine. —

Veliko ložeje je za učitelja in za vsakega odgojnika to, kar smo ravno govorili, kakor pa, kar mislimo še kratko omeniti. Skušnja učí, da človek le prerad svojega bližnjega zavoljo sreče in veselja zavida in privoši le sebi, kar vidi dobrega pri bližnjemu. Kdo ne vé, da nevošljivost izvira večidel iz samoljubja in sebičnosti! Ravno to je, kar mi mislimo, da je težavno, da učitelj učence navadi, da bližnjemu srečo privosčijo in mu niso nevošljivi. Za tega voljo naj bo:

1. učitelj do vseh učencev pravičen in enako prijazen. Varuje naj se, da ne bo nikoli kterege nevredno hvalil ali po krivem obdaril in kaznoval.

2. Pové naj jim, kako velik greh je nevošljivost, in kaj vse iz nje izhaja. Bolj ko zna učitelj to strašno strast in njene žalostne nasledke učencem popisovati, bolj jo bodo sovražili in se je ogibovali.

3. Da bodo pa otroci to toliko ložeje in rajše storili, naj skerbé starši in učitelj, da bodo otroke pobožno gojili. Ako so otroci pobožni, radi po zgledu svojih sprednikov to strast zavoljo Boga že koj o začetku v sercu zatirajo. Ako pa oni to storé, ne bodo svojemu bližnjemu sreče zavidali, ampak se z njim veselili in mu jo iz serca privosčili.

Toda pazi naj učitelj, da bo vse to prav primerno obde-
loval, ker otroci postanejo potem raje nekaki babjoverci ali
togotheži, kakor pa možje pravega značaja, če jih učitelj o
tem ni prav gojil.

Govekar.

Naj večje orgle.

Naj večje orgle v Evropi so v sulpicijski cerkvi v Parizu, ktere so bile lansko leto dodelane in blagoslovene. To velikansko delo ima 5 popolnih manualov in en pedal, 118 spremenov ali registrov in 20 združenih pedalov in 7000 pisčalk, kterih naj večja je 32' visoka, naj manjša pa $\frac{1}{8}$ ". Znotraj imajo te orgle 7 nadstropij in so od tal na koru 72' visoke; v spodnjih štirih oddelkih je mehanika, v zgornjih treh pa so pisčali. Manuali so odločeni od velike omare in so v posebnem kraju. Spremeni so izverstno izbrani in različni. Na dan posvečevanja so orglali na teh orglah naj bolj slavni organisti; posebno pa je igral izverstno organist Bazille od sv. Elizabete neko kompozicijo, ktera je vse krasne orgelske moči naj lepše razkazovala. Začela se je prav rahlo in domače (idilično), kjer so se na tanko slišale postranke ali flavte, oboevi glasi in glas angleških debelih rogov; potem zadoné bolj zatuhi glasi enako vetru s pooblačenega neba; za tem pa pribuči hud vihar in razsaja do naj hujšega verhunca: šumenje in vihanje, bučanje, gromenje in rožlanje — vse se na tanko sliši, in v sredi naj strašnejšega viharja se vendar dobro čuje rahla melodija svete pesmi: „Ave maris Stella“ (zdrava morska zvezda), ki jo upodobuje „Vox humana“, ki še le z viharjem počasi utibne. — Moč te kompozicije je bila res prečudno gnljiva, in nove orgle so bile spoznane za naj bolj popolno delo, kar ga je orglarstvo do zdaj rodilo.